

Riksrevisionens styrelses redogörelse om polisens brottsförebyggande arbete

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat polisens brottsförebyggande arbete. Resultatet av granskningen har redovisats i granskningsrapporten *Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts?* (RiR 2010:23).

Riksrevisionens granskning visar att polisen endast genomfört ungefär hälften av de brottsförebyggande åtgärder man planerat för. Effekterna av åtgärderna är dessutom oklara. Granskningen visar vidare att polisen inte arbetar tillräckligt kunskapsbaserat och problemorienterat med att förebygga brott. Dessutom saknas ofta viktig information om hur det brottsförebyggande arbetet genomförs, liksom tillförlitliga uppgifter om nedlagd tid, kostnader och resultat.

Riksrevisionen framhåller att regeringen och polisen har tagit initiativ till förbättringar men också att mycket arbete återstår för att polisens brottsförebyggande arbete ska fungera väl.

Styrelsen noterar att satsningar har gjorts under 2000-talet på ett planlagt brottsförebyggande arbete och att polisen avsätter avsevärda resurser för ändamålet. Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen anser styrelsen dock att kunskapen om det brottsförebyggande arbetet måste öka. En ökad kunskap bör kunna leda till förbättrade möjligheter för regeringen att övergripande styra det brottsförebyggande arbetet. Ökad kunskap bör dessutom kunna leda till att återrapporteringen till riksdagen om effekterna av det brottsförebyggande arbetet kan förbättras.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Styrelsens redogörelse.....	3
Riksrevisionens granskning.....	4
Bakgrund	4
Målen för den brottsförebyggande verksamheten.....	4
Brottsförebyggande arbete i praktiken.....	5
Syfte och revisionsfrågor.....	7
Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer	7
Brister i den övergripande styrningen.....	7
Tydlighet och strategiska beslut saknas i viktiga frågor	8
Viktig information saknas om brottsförebyggande arbete	8
Polisens underrättelsemodell fungerar inte fullt ut	9
En stor del av planerat brottsförebyggande arbetet utförs inte.....	9
Polisen arbetar inte tillräckligt problemorienterat och kunskapsinriktat.....	10
Kunskapsstödet från Brottsförebyggande rådet är otillräckligt.....	10
Mer utbildning i brottsförebyggande arbete behövs	11
Riksrevisionens rekommendationer.....	12
Regeringen.....	12
Brottsförebyggande rådet.....	13
Styrelsens överväganden	14

Styrelsens redogörelse

Riksrevisionens styrelse överlämnar denna redogörelse till riksdagen.

Stockholm den 15 december

På Riksrevisionens styrelses vägnar

Emma Henriksson

Anna Aspegren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Tommy Waidelich (S), Elisabeth Svantesson (M), Eva Flyborg (FP), Anders W Jonsson (C), David Lång (SD), Per Rosengren (V), Carina Adolfsson Elgestam (S), Maria Plass (M) och Mats Gerdau (M).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat polisens brottsförebyggande arbete. Resultatet av granskningen har redovisats i granskningsrapporten *Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts?* (RiR 2010:23). Rapporten har beslutats av riksrevisor Jan Landahl och publicerades den 17 november 2010.

Bakgrund

I mitten av 1970-talet etablerades en brottsförebyggande funktion inom polisen med speciellt avdelade poliser. Det tydliga genombrottet för det brottsförebyggande arbetet inom polisen och det övriga samhället inträffade dock i mitten av 1990-talet i samband med närpolisreformen. Ett brottsförebyggande program lades fram där tre centrala områden för arbetet lyftes fram:

- minska antalet tillfällen till brott
- minska nyrekryteringen till kriminella livsstilar
- minska brottsaktiviteten hos de ständigt återfallande brottslingarna.

I det nationella programmet betonades vikten av att det brottsförebyggande arbetet är lokalt förankrat, att det sker utifrån en lokal problembild och i samverkan mellan olika aktörer samt att det baseras på effektiva åtgärder.

Under 2000-talet har betydande satsningar gjorts på att få till stånd ett planlagt brottsförebyggande arbete. Under de senaste åren har polisen planerat att lägga omkring 6 miljarder kronor per år på den brottsförebyggande verksamhetsgrenen (varav 5 miljarder på planlagd verksamhet och 1 miljard på händelsestyrd). Därmed motsvarar verksamhetsgrenen en tredjedel av polisens resurser eller en sjättedel av rättsväsendets samlade resurser.

Rikspolisstyrelsen beslutade 2005 att införa *Polisens underrättelsemodell*, PUM. Syftet med PUM var att nå de krav som ställdes på att utveckla verksamheten mot ett problemorienterat underrättelselett arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte. PUM är framför allt en modell för ledning och styrning av operativ verksamhet. Vid planering, genomförande och uppföljning av insatserna har modellen fått en central roll. Ett systemstöd för att underlätta inriktning, planering, genomförande och uppföljning i enlighet med PUM har utvecklats av Rikspolisstyrelsen. IT-stödet *Polisens underrättelsemodell – Applikationer* (PUM-A) driftsattes 2009.

Målen för den brottsförebyggande verksamheten

Riksdagen har angett att de övergripande målen för *rättsväsendet* ska vara att

- den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet ska öka
- brottsligheten ska minska
- människors trygghet ska öka

- allmän ordning och säkerhet ska upprätthållas
- allmänhetens skydd och hjälp ska garanteras.

När det gäller den *brottsförebyggande verksamheten* delade riksdagen under 2008–2010 regeringens syn på målen i budgetpropositionerna.¹ Det som genomgående framhålls i riksdagens och regeringens uttalanden är att polisens brottsförebyggande arbete ska vara planlagt, proaktivt och problemorienterat samt att det ska göras i samverkan med andra samhällsaktörer och vara kunskapsbaserat på så sätt att det ska bygga på underrättelser och kunskap om vilka åtgärder som är effektiva. I regleringsbrevet för Rikspolisstyrelsen anges målen enligt följande. För 2008 var regeringens mål för polisens brottsförebyggande verksamheten att antalet brott skulle minska och antalet brottsoffer därmed skulle bli färre.

För 2009 var målet att bidra till att minska brottsligheten, dels genom insatser inom det egna ansvarsområdet, dels genom aktiv medverkan i samhällets gemensamma brottsförebyggande arbete. Polisen skulle också bidra till att öka människors trygghet. Ett annat mål var att antalet poliser skulle fortsätta att öka, för att vid halvårsskiftet 2010 uppgå till 20 000. Den polisiära synligheten skulle också öka och den polisiära närvaron i hela landet skulle förstärkas. Ökningen av antalet poliser skulle leda till ett förbättrat verksamhetsresultat.

För 2010 angavs inget uttryckligt mål för den brottsförebyggande verksamheten. Dock anges under rubriken *Verksamhet* att polisen ska bidra till att öka människors trygghet. Det anges också att en större andel brott ska klaras upp och att det brottsförebyggande arbetet ska utvecklas. Genom bl.a. ett förbättrat verksamhetsresultat, en ökad synlighet och tillgänglighet i hela landet samt ett starkt engagemang hos medarbetarna ska förtroendet för polisen och människors trygghet öka.

Brottsförebyggande arbete i praktiken

Inom verksamhetsgrenen brottsförebyggande arbete bedrivs två huvudaktiviteter: planlagt brottsförebyggande polisarbete och händelsestyrt brottsförebyggande arbete. Enligt PUM ska allt operativt arbete vara planerat, men det får avbrytas av händelsestyrt arbete som styrs från länskommunikationscentralen.

Det planlagda brottsförebyggande arbetet består i sin tur av tre typer av arbete:

- Planlagd linjeverksamhet, insatser som ingår i den ordinarie verksamheten.
- Planlagd insats, som ofta är kortare än linjeverksamhet och där resurser tas från olika organisatoriska enheter. En person är utsedd att vara ansvarig för insatsen.
- Särskild händelse, som oftast avser en avgränsad insats på några timmar eller dagar, t.ex. vid vissa fotbollsmatcher eller demonstrationer.

¹ Bet. 2006/07:JuU1, 2007/08:JuU1 och 2009/10:JuU1.

Det händelsestyrda brottsförebyggande polisarbetet utgörs av det arbete som det inte är möjligt att planera i förväg. Det består av de inkommande ärendena till länskommunikationscentralen, egeninitierade ärenden eller ärenden som allmänheten kräver genom direktkontakt med polisen i yttre tjänst. Händelsestyrt polisarbete betraktas i vissa fall som brottsförebyggande arbete, vilket exempelvis sker i de fall när ett ingripande görs innan ett brott begåtts. I andra fall räknas det som inledande utredningsåtgärder, vilket sker i de fall då ett brott redan har begåtts när polisen kommer till platsen. Dessa ärenden klassificeras i fyra prioriteringsgrupper:

1. Ingripande ska ske omedelbart.
2. Ingripande ska ske så snart som möjligt.
3. Ingripande sker senare.
4. Inget ingripande ska ske.

I granskningsrapporten lämnas följande exempel på aktiviteter som poliser som arbetar i inre tjänst bl.a. anger vara brottsförebyggande arbete:

- genomgång av dygnets brottsanmälningar
- telefonsamtal från skolor med problem med brott eller oordning, oroliga föräldrar, allmänheten som har frågor eller tips, andra poliser eller häktespersonal
- samverkan och nätverksbyggande arbete
- arbete med grannstöd
- samtal med ungdomar
- läsning av facktidsskrifter och information på intranätet

I rapporten anges också att personer som arbetar med inre brottsförebyggande arbete också bistår i utredningsarbete, brottsofferarbete, transporter av olika slag och deltagande vid häktesförhandlingar.

Av granskningen framgår vidare att de poliser som arbetar i yttre tjänst bl.a. anger följande aktiviteter som brottsförebyggande arbete:

- utryckningsarbete efter beordring från länskommunikationscentralen vid t.ex. slagsmål, lägenhetsbråk eller vägproblem
- agerande utifrån något poliserna påträffar eller upptäcker, ofta av ordningshållande karaktär
- mottagande av anmälningar
- insatser mot olika brottstyper, t.ex. narkotikainsatser
- trafikkontroller eller annat trafikarbete
- fotpatrullering och samtal med ungdomar
- deltagande vid samverkansmöten
- deltagande i seminarier m.m.

Riksrevisionen anger också att personer som arbetar med yttre brottsförebyggande arbete också förbereder utrustning och tjänstebilar, fysisk träning, utredningsarbete, transporter och häktesförhandlingar.

Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande målet för polisens brottsförebyggande arbete är att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer ska bli färre. Riksdag och regering har uttalat att polisens brottsförebyggande arbete ska vara planlagt, proaktivt och problemorienterat samt att det ska göras i samverkan med andra samhällsaktörer och vara kunskapsbaserat på så sätt att det ska bygga på underrättelser och kunskap om vilka åtgärder som är effektiva.

Syftet med granskningen är att ta reda på om polisens förebyggande arbete fungerar väl i förhållande till riksdagens och regeringens intentioner.

Granskningen utgår från följande revisionsfrågor:

- Har polisen planerat, genomfört och följt upp det brottsförebyggande arbetet på ett sådant sätt som avsetts?
- Har polisen tillräckliga förutsättningar för att bedriva ett väl fungerande brottsförebyggande arbete?

Föremål för granskningen är Justitiedepartementet, Rikspolisstyrelsen, de 21 polismyndigheterna och Brottsförebyggande rådet.

Bedömningsgrunden för Riksrevisionens granskning är om polisen arbetar i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner. Måluppfyllelsen i sig bedöms inte i granskningen.

Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionens sammantagna bild av granskningen är att det finns en stor förbättringspotential inom polisens brottsförebyggande arbete och att det återstår mycket arbete för att det ska fungera väl. Polisen har inte planerat, genomfört och följt upp det brottsförebyggande arbetet på ett sådant sätt som avsetts. Viktiga förutsättningar såsom kunskaps- och kompetensstöd saknas också, vilket försvårar möjligheterna att bedriva ett väl fungerande brottsförebyggande arbete. Sammantaget bidrar detta till att ambitionerna med polisens brottsförebyggande verksamhet inte uppnåts.

Riksrevisionen konstaterar också att regeringen och polisen har tagit vissa initiativ till förbättringar. En sådan förbättring är att en styrningsmodell som syftar till att stödja ett problemorienterat och kunskapsinriktat arbetssätt inom polisen har införts. Åtgärder har också vidtagits för att förbättra utvärderingskompetensen inom polisen.

Brister i den övergripande styrningen

Riksrevisionen finner i granskningen att den övergripande styrningen av det brottsförebyggande arbetet från regeringens och Rikspolisstyrelsens sida inte har fungerat väl. Regeringen har inte gett polisen tillräckligt goda förutsättningar i form av mål som är fastställda för en längre period och är specifika, mätbara, relevanta och tidsatta. Riksrevisionen konstaterar också att regering-

en de senaste åren varje år har ändrat målen för det brottsförebyggande arbetet.

Regeringens mål om 20 000 poliser i kombination med målet om en mer synlig polis begränsar dessutom enligt Riksrevisionen polisens möjligheter att välja de bästa vägarna att uppnå de övergripande målen.

Riksrevisionen konstaterar vidare att Rikspolisstyrelsen styr polismyndigheterna bl.a. med att ange ett antal nationellt prioriterade områden och perspektiv. De mål som sätts för det brottsförebyggande arbetet är inte tydliga och i allt mindre grad mätbara. Det är också oklart vilka av de nationella prioriteringarna som avser brottsförebyggande arbete.

Av granskningen framkommer också att regeringen inte har tydliggjort i vilken grad polisen ska arbeta planlagt brottsförebyggande i förhållande till övriga kärnverksamheter, och den har inte säkerställt att polisen har den information som behövs för att fatta rätt beslut. Regeringen har inte heller ställt krav på Rikspolisstyrelsen att ta ställning i viktiga strategiska frågor eller gett Brå tillräckliga uppdrag med direkt betydelse för polisens brottsförebyggande arbete.

Den svaga styrningen har enligt Riksrevisionens bedömning bl.a. lett till att betydligt mindre brottsförebyggande arbete utförs än planerat.

Tydlighet och strategiska beslut saknas i viktiga frågor

Riksrevisionen anser att det inom polisen finns en otydlighet och oenhetlighet om vad brottsförebyggande arbete är samt om vilket brottsförebyggande arbete som ska genomföras och var och av vem det ska utföras. Otydligheten gäller även polisens uppgift och ansvar i samverkan. Strategiskt viktiga frågor som inte har klargjorts är i vilken utsträckning polisen ska arbeta planlagt brottsförebyggande i förhållande till händelsestyrda uppdrag (framför allt av prioritetsgrad 3 som innebär att ingripande ska ske senare), vilken prioritet brottsförebyggande arbete ska ha i utbildningen, vilken typ av kunskap som det brottsförebyggande arbetet ska bygga på samt vad som ska styras centralt respektive lokalt. Riksrevisionen konstaterar att avsaknaden av tydliga och sinsemellan överensstämmande ställningstaganden i viktiga strategiska frågor beror på bristande ledning och styrning av polisens brottsförebyggande arbete.

Viktig information saknas om brottsförebyggande arbete

Riksrevisionen konstaterar att det saknas grundläggande information om vilket brottsförebyggande arbete som polisen genomför, hur det genomförs och vilka som utför det – trots att polisen de senaste åren budgeterat för omkring 5 miljarder kronor per år för planlagd brottsförebyggande verksamhet. Det saknas också tillförlitlig information om hur mycket tid som läggs ned på brottsförebyggande arbete av olika slag samt om resultatet av det brottsförebyggande arbetet, både lokalt och nationellt. Detta beror enligt Riksrevisionen på brister i dokumentation, uppföljning och tidsredovisning. Även otydlighet-

en i vad brottsförebyggande arbete är kan bidra till svårigheten att ta fram relevant information.

Riksrevisionen framhåller att konsekvensen av att information saknas är att det blir svårt att styra, stödja och förbättra det brottsförebyggande arbetet. Det finns därmed en risk att polisen inte inriktar verksamheten på ett bra sätt, så att rätt saker görs på rätt sätt, i rätt tid och omfattning.

Polisens underrättelsemodell fungerar inte fullt ut

I stort sett alla de ca 9 000 poliserna i yttre tjänst berörs i varierande grad av polisens satsning på att arbeta med planlagda brottsförebyggande insatser. Som omnämnts ovan har Polisens underrättelsemodell (PUM) fått en central roll vid planering, genomförande och uppföljning av insatserna. PUM är dock inte fullt ut införd i polismyndigheterna. Enligt Riksrevisionen visar sig detta i brister i planeringsprocessen, framför allt i avsaknaden av problemorienterade analyser i underrättelserapporterna, problemprecisering i insatserna samt i avsaknaden av viktig information i insatsuppföljningarna.

Riksrevisionen tar inte ställning till om bristerna beror på modellen eller tillämpningen. Av granskningen framgår att det å ena sidan finns kritik mot modellen, bl.a. att den är för ambitiös och teoretisk och exempelvis inte fungerar bra vid snabba insatser. Å andra sidan framgår också att det finns ett visst motstånd inom polisen som försvårar införandet av den här typen av lednings- och styrningsmodeller. Det finns också bristande kompetens och förståelse på olika nivåer för modellen, vilket visar på en bristande förankring.

Riksrevisionen framhåller att en konsekvens av bristerna i planeringsprocessen är att insatserna vanligen är allmänt hållna och inriktas mot traditionella arbetssätt inom polisen som fotpatrullering, synlighet, olika alkoholinsatser och trafikkontroller.

En stor del av planerat brottsförebyggande arbetet utförs inte

Polismyndigheterna har planerat att genomföra betydligt mer planlagt brottsförebyggande arbete än vad som faktiskt har utförts. Baserat på de uppgifter som framkommit i granskningen bedömer Riksrevisionen att endast hälften av den avsatta tiden för det planlagda brottsförebyggande arbetet har utnyttjats.

Akuta händelser ska prioriteras, men det händelsestyrda arbetet tar betydligt mer tid än polisen bedömt i den övergripande tidsplaneringen. Det planlagda arbetet anpassas efter den händelsestyrda verksamheten, och det finns enligt Riksrevisionen risk för att många planlagda insatser avbryts trots att det inte är nödvändigt. Huruvida planlagda insatser ska avbrytas av händelsestyrda uppdrag av prioritet 3 (dvs. att ingripande ska ske senare), vilka utgör ca 60 procent av alla händelsestyrda uppdrag, varierar inom och mellan polismyndigheterna.

Riksrevisionen pekar på att det finns en tradition inom polisen att fokusera på ingripanden och utredningsarbete. I vilken utsträckning polisen ska arbeta med planlagt brottsförebyggande i relation till övriga kärnverksamheter är inte klarlagt. Majoriteten av de nationella och lokala målen sätts dessutom inom utredning och lagföring. Betydligt färre mål rör den brottsförebyggande verksamheten.

Riksrevisionen gör bedömningen att det ovan anförda påverkar möjligheterna att bedriva ett planlagt brottsförebyggande arbete.

Polisen arbetar inte tillräckligt problemorienterat och kunskapsinriktat

Polisen ska arbeta problemorienterat och kunskapsinriktat, något som enligt Riksrevisionen inte görs i tillräcklig omfattning. Granskningen visar att en problemprecisering saknas i mer än hälften av polisens insatser. Därtill är kriminalunderrättelsetjänstens analyser sällan systematiska. I analyserna beaktas inte heller de faktorer som är grundläggande för ett problemorienterat polisarbete. Exempelvis analyseras vägen fram till brottet inte alls i 60 procent av de rapporter som granskats. Riksrevisionen anser att detta tillsammans med en bristfällig utbildning indikerar att tillräcklig analytisk kompetens saknas inom polisen.

Riksrevisionen pekar också på att det saknas ett strukturerat utbyte av erfarenhet, kunskap och information inom polisorganisationen. Det finns brister i dokumentationen och uppföljningen av det brottsförebyggande arbetet, vilket blir särskilt problematiskt när nya arbetssätt ska prövas. Polisen har inte heller tagit till sig de evidens- och erfarenhetsbaserade metoder som Rikspolisstyrelsen förespråkar.

Sammantaget anser Riksrevisionen att brister i utbildningen inom det brottsförebyggande området samt en tradition att arbeta på visst sätt påverkar möjligheterna att arbeta kunskapsbaserat och problemorienterat. Konsekvensen av detta blir att polisen fortsätter att arbeta traditionellt.

Kunskapsstödet från Brottsförebyggande rådet är otillräckligt

En av Brottsförebyggande rådets (Brå) uppgifter är att se till att det finns användbar kunskap inom polisen samt att ge underlag för regeringens och polisens styrning.

En viktig kunskap för polisen är vilka polisiära åtgärder som är effektiva. Granskningen visar dock att Brå har gjort få utvärderingar som bidrar med kunskap om vilka brottsförebyggande åtgärder som har effekt på brottsligheten. Det saknas också sammanställningar av internationell forskning för många brottsförebyggande arbetsmetoder. Brå har inte heller någon uppdaterad samlad förteckning över de brottsförebyggande metoder som världen över bedömts som effektiva eller lovande. Brå anpassar inte den forskning som finns i tillräcklig grad till polisverksamheten, genom att göra den lättillgänglig och användbar som stöd i det praktiska polisarbetet.

Regeringen har gett Brå få uppdrag med direkt betydelse för polisens brottsförebyggande arbete. Brå har ett ansvar för att initiera forskning och utvärderingar, men har enligt Riksrevisionen inte identifierat behov och initierat effektutvärderingar i tillräcklig grad. Polisen har sällan efterfrågat utvärderingar från Brå, med undantag för det senaste året.

Riksrevisionen anser att det förhållandet att det över lag saknas kunskap om vilka polisiära metoder som har effekt på brottsligheten försvårar möjligheterna för polisen att arbeta kunskapsinriktat. Det är enligt Riksrevisionen rimligt att kräva att Brå med sitt uppdrag att initiera, bedriva och sprida forskningsresultat som är användbara för rättsväsendets myndigheter, bidrar med mer användbar och tillämpad kunskap för att stödja polisens brottsförebyggande arbete.

Mer utbildning i brottsförebyggande arbete behövs

Granskningen visar att det finns lite grund- och vidareutbildning som specifikt rör polisens brottsförebyggande arbete. Det gäller både för dem som arbetar operativt, inom kriminalunderrättelsetjänsten, och dem som leder och styr det brottsförebyggande arbetet.

Den enda kurs som har ett huvudsakligt brottsförebyggande perspektiv i grundutbildningen är en kurs om cirka fem veckor, medan resterande utbildningsmoment är framför allt reaktivt och repressivt inriktade. När det gäller nationell vidareutbildning har inga brottsförebyggande kurser med tonvikt på ett proaktivt, problemorienterat och kunskapsbaserat arbete genomförts under 2008 och 2009. Utbildning för kriminalunderrättelsetjänstens personal har genomförts till viss del, men utbildningen motsvarar inte de behov som finns i verksamheten. Det finns också stora variationer i den lokala vidareutbildningen.

Riksrevisionen konstaterar att den bristande förekomsten av utbildning i brottsförebyggande arbete förklaras av att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheternas ledningar inte har prioriterat denna typ av utbildning i relation till andra utbildningsbehov, trots höga förväntningar från regeringen och riksdagen på att bedriva ett brottsförebyggande arbete som bygger på kunskap och problemorienterat tänkande. Det förslag till ny grundutbildning som bereds inom Justitiedepartementet har dragit ut på tiden, och det är ännu oklart hur stort utrymme det brottsförebyggande perspektivet kommer att ha i denna. Polisen har inte heller arbetat långsiktigt och strukturerat med kompetensplanering.

Riksrevisionen anser att bristerna i utbildningen leder till att det saknas en enhetlig och tillräcklig kompetens för att polisen ska kunna bedriva ett proaktivt, problemorienterat och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete.

Riksrevisionens rekommendationer

Granskningen resulterar i följande rekommendationer till regeringen, polisen och Brottsförebyggande rådet.

Regeringen

- Regeringen bör se till att uppföljningen av resultat, tid och kostnader av polisens brottsförebyggande arbete förbättras. Detta i syfte att bättre kunna sätta mål för verksamheten samt klargöra vilka avvägningar polisen bör göra mellan planlagd brottsförebyggande arbete och polisens övriga kärnverksamheter.
- Regeringen bör överväga hur en ökad kunskap om effektiva brottsförebyggande åtgärder bäst säkerställs och om Brå ska få i uppdrag att effektivt värdera fler polisiära brottsförebyggande metoder.
- Regeringen bör tydliggöra och säkerställa det brottsförebyggande arbetets del vid utarbetandet av en ny polisutbildning.

Polisen

- Rikspolisstyrelsen bör tydliggöra ett antal viktiga strategiska frågor och förutsättningar vad gäller polisens brottsförebyggande arbete:
 - vad brottsförebyggande arbete är inom polisen
 - i vilken mån specialisering och utbildning krävs
 - vilken typ av kunskap som det brottsförebyggande arbetet ska bygga på och vilket stöd från exempelvis Brå som behövs
 - vilken analyskompetens som ska finnas inom polismyndigheten och var den ska finnas
 - vilka av de nationella prioriteringarna i polisens planeringsförutsättningar som avser den brottsförebyggande verksamheten samt relevansen och mätbarheten i målen
 - vilken uppgift och vilket ansvar polisen ska ha i samverkan.
- Rikspolisstyrelsen bör ta reda på orsakerna till gapet mellan planerad och utförd planlagd brottsförebyggande verksamhet, samt vidta åtgärder för att minska detta. Exempelvis bör Rikspolisstyrelsen tydliggöra vilken prioritet det planlagda brottsförebyggande arbetet ska ha i förhållande till händelsestyrda uppdrag, framför allt av prioritetsgrad 3.
- Rikspolisstyrelsen bör med utgångspunkt i ovanstående se över polisens underrättelsemodell (PUM) och i samband med det beakta om de problem som granskningen visat beror på själva modellen eller på implementeringen av modellen. Möjligheterna att förbättra och förenkla planerings- och uppföljningsprocessen, inklusive verktyget PUM-A, bör också övervägas.

- Polismyndigheterna bör förbättra dokumentation och uppföljning av arbete och tid för det brottsförebyggande arbetet samt öka utbytet av kunskaper och erfarenheter inom och mellan polismyndigheter.

Brottsförebyggande rådet

- Brå bör i dialog med polisen inventera och ta ställning till vilket behov av kunskapsstöd som finns för polisens brottsförebyggande arbete. Därefter bör Brå bistå med ett kunskapsstöd som är väl anpassat efter polisens behov.

Styrelsens överväganden

Riksrevisionens styrelse har funnit att slutsatserna av den granskning som Riksrevisionen redovisat i rapporten *Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts?* (RiR 2010:23) bör överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse. I anslutning härtill vill styrelsen anföra följande.

Styrelsen vill inledningsvis peka på det brottsförebyggande arbetets betydelsefulla roll i samhällets strävan att minska brottsligheten. Om brott kan förhindras innebär detta vinster såväl för brottsoffer som för gärningsmän. Minskad brottslighet innebär även vinster för samhället genom att kostnaderna för att gripa, lagföra och straffa gärningsmännen blir lägre. Styrelsen vill därför understryka att det är viktigt att det brottsförebyggande arbetet fungerar tillfredsställande och utförs i enlighet med riksdagens intentioner, nämligen att arbetet ska vara planlagt, proaktivt och problemorienterat samt att det ska genomföras i samverkan med andra samhällsaktörer och vara kunskapsbaserat.

Av granskningen framgår att polisen planerar för en brottsförebyggande verksamhet som motsvarar 5 miljarder kronor per år, dvs. drygt en fjärdedel av polisens resurser. Riksrevisionen visar dock att polisen genomför en betydligt mindre del av det planlagda arbetet än avsett, och för det arbete som har utförts är effekten oklar. Polisen lever inte heller upp till kraven på att bedriva ett problemorienterat och kunskapsbaserat arbete. Av granskningen framgår också att vad man menar med brottsförebyggande arbete skiljer sig åt inom och mellan polismyndigheterna. Rikspolisstyrelsen har inte konsekvent tydliggjort vilket synsätt på brottsförebyggande som bör vara polisens utgångspunkt.

Styrelsen noterar att satsningar har gjorts under 2000-talet på ett planlagt brottsförebyggande arbete och att polisen avsätter avsevärda resurser för ändamålet. Mot denna bakgrund anser styrelsen att det är anmärkningsvärt att det finns relativt lite kunskap om vilka arbetsmetoder som är effektiva samt att det ofta saknas grundläggande information vid polismyndigheterna om hur det brottsförebyggande arbetet genomförs.

Styrelsen anser att kunskapen om det brottsförebyggande arbetet måste öka. En ökad kunskap bör kunna leda till förbättrade möjligheter för regeringen att övergripande styra det brottsförebyggande arbetet. Ökad kunskap bör dessutom kunna leda till att återrapporeringen till riksdagen om effekterna av det brottsförebyggande arbetet kan förbättras.